Saviraiškos laisvės ir asmens duomenų apsaugos derinimas: Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos praktika

Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos
Teisės skyriaus patarėja Kamilė Mekšriūnaitė ir
Teisės skyriaus vyriausioji specialistė Viktorija Damašaitė

Žurnalistų etikos inspektoriaus kompetencija ir žurnalistikos tikslas

ŽEIT KOMPETENCIJA:

Garbės ir orumo, privataus gyvenimo apsauga visuomenės informavimo srityje.

Asmens duomenų apsaugos priežiūra žurnalistikos bei akademinės, meninės ar literatūrinės saviraiškos srityse.

„Žurnalistikos tikslas“ aktuali teismų praktika

CVRIA

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2026 m. liepos 9 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Fizinių asmenų apsauga tvarkant asmens duomenis – Reglamentas (ES) 2016/679 – Taikymo sritis – Informacijos apie apkaltinamuosius nuosprendžius padarymas viešai prieinamos internete už atlygį – Teisės į asmens duomenų apsaugą ir teisės į saviraiškos ir informacijos laisvę suderinimas – 79 straipsnis – Teisė į veiksmingą teisminę gynybą – Taikymo sritis – 85 straipsnis – Asmens duomenų tvarkymo „žurnalistiniais tikslais“ sąvoka“

66 Pirma, neginčijama, kad žurnalistikos veikla apima atskleistos informacijos, nuomonių ar idėjų reguliariai ar profesiniais tikslais atliekamą redagavimą ar pritaikymą arba bent jau šios informacijos, nuomonių ar idėjų pateikimą, atliekamą laikantis redakcinių sprendimų (pagal analogiją šiuo klausimu žr. 2023 m. sausio 17 d. EŽTT sprendimo *Axel Springer SE prieš Vokietiją*, CE:ECHR:2023:0117JUD000896418, 33 punktą ir 2022 m. balandžio 5 d. EŽTT sprendimo *NIT S.R.L. prieš Moldovos Respubliką*, CE:ECHR:2022:0405JUD002847012, 193 punktą).

67 Antra, net kai žurnalistikos veikla apima nuomonių ar idėjų atskleidimą, ji reiškia, kad tokias nuomones ar idėjas pagrindžiantys faktiniai teiginiai buvo patikrinti taip, kad būtų pakankamai patikimi (pagal analogiją žr. 1999 m. sausio 21 d. EŽTT sprendimo *Fressoz ir Roire prieš Prancūziją*, CE:ECHR:1999:0121JUD002918395, 52 ir 54 punktus ir 2017 m. kovo 16 d. EŽTT sprendimo *Ólafsson prieš Islandiją*, CE:ECHR:2017:0316JUD005849313, 53 punktą).

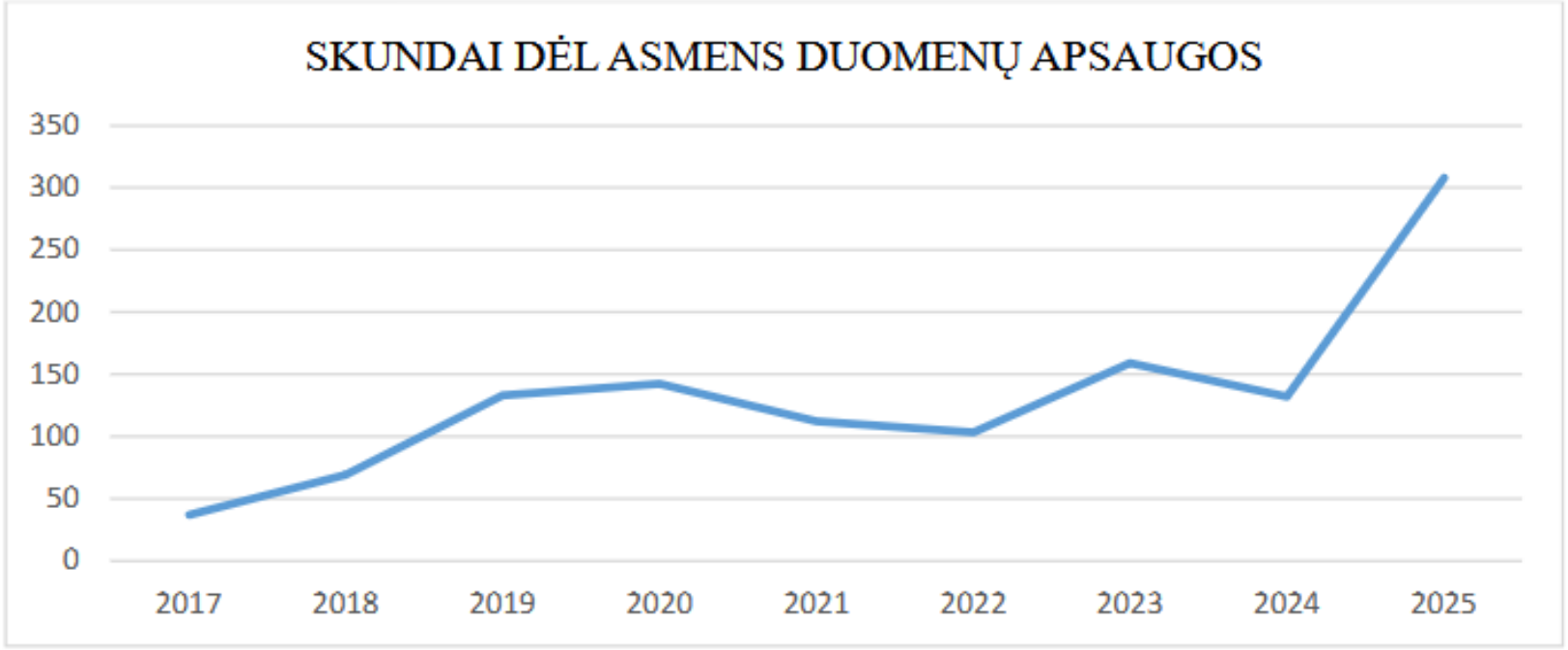
68 Trečia, tam, kad vykdoma veikla būtų laikoma „žurnalistine“, ji turi atitikti žurnalisto profesijos deontologines ir etikos taisykles (pagal analogiją žr. 2017 m. birželio 27 d. EŽTT sprendimo *Satakunnan Markkinapörssi Oy ir Satamedia Oy prieš Suomiją*, CE:ECHR:2017:0627JUD000093113, 183 ir 186 punktus ir 2018 m. birželio 28 d. EŽTT sprendimo *M. L. ir W. W. prieš Vokietiją*, CE:ECHR:2018:0628JUD006079810, 105 punktą).

Saviraiškos laisvė ir asmens duomenų apsauga

Saviraiškos laisvė ≠ neribota teisė viešinti asmens duomenis.

Asmens duomenų viešas paskelbimas, savaime nereiškia, kad toks duomenų tvarkymas yra neteisėtas.

Skundų dėl asmens duomenų apsaugos augimo dinamika

Skundai dėl socialiniuose tinkluose skelbiamų asmens duomenų

Socialinių tinklų aplinka: teisėto pagrindo nebuvimas ir asmens duomenų naudojimas konfliktinėse situacijose.

Nepilnamečių atvaizdų ir identifikuojančių duomenų viešinimas.

Socialiniuose tinkluose paskelbtos neteisėtos informacijos pašalinimas

Duomenų subjekto teisė:

„Report“ / „Help Centre“ funkcijos.

Tarnybos veiksmai:

bendradarbiavimas su *Meta* ir *TikTok* dėl neteisėto turinio pašalinimo.

Tarnybos praktika dėl asmens duomenų tvarkymo profesionalioje žiniasklaidoje

Pagrindinis principas: viešasis interesas nepateisina perteklinio asmens duomenų viešinimo. Net ir viešojo intereso kontekste skelbiant asmens duomenis, jų turi būti skelbiama tiek, kiek yra būtina aptariamai temai atskleisti.

Tarnybos praktikos pavyzdžiai:

- Gyvenamojo namo nuotrauka – perteklinė informacija publikacijoje apie interesų konfliktą.
- Asmens atvaizdas – nebūtinas informuojant apie padarytą administracinį pažeidimą.

Riba tarp teisėtos žurnalistinės veiklos ir piktnaudžiavimo žurnalistikos tikslu, renkant asmens duomenis

Spaudos klubo atvejis:

- Duomenys iš registrų rinkti deklaruojant žurnalistikos tikslą.
- Nenustatyta realios žurnalistinės veiklos įrodymų.

Sprendimas: duomenų rinkimas pripažintas neteisėtu, pareikštas papeikimas.

Viešasis interesas nepaneigia duomenų kiekio ribojimo principo, o žurnalistikos tikslas turi būti pagrįstas realia veikla, ne vien formalia deklaracija.

Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba
Tel. +370 606 00504
El. paštas zeit@zeit.lt